

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 6

והיה מספר בניי כחול הים אשר לא ימד...

“And the number of the children of
Israel shall be as the sand of the sea...”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/bamidbar/6/

1 והיה מספר בניי כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי.

“And the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which can be neither measured nor counted; and it shall be that in the place where it is said to them, ‘You are not My people,’ it shall be said to them, ‘Children of the living G-d.’”

הנה האדם הוא עולם קטן. כמ"ש באדר"נ פל"א וכמו שיש בעולם ד' יסודות אש רוח מים עפר כך יש בנפש האדם ד' יסודות.

Now, man is a small world, as it is written in Avos deRabbi Nosson, chapter 31. And just as in the world there are four elements, fire, air (ruach), water and earth, so in the soul of man there are four elements.

(ועיין בע"ח שמ"א פ"ג שד' יסודות הם ד' אותיות הוי' וכ"כ במא"א אות ד' סכ"ד ושהם ג"כ ד' עולמות אבי"ע).

(And see Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 3, that the four elements are the four letters of [the Name] Havayah; and so it is written in Me'orei Or, letter Dalet, section 24, and that they are also the four worlds, Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah.)

וכמ"ש גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף (בקהלת ס"י ג' י"א) פי' שהעולם הוא נתן בלבם של בני האדם

And as it is written, “He has also set the world in their heart, so that man will not find the work that G-d has done from beginning to end” (in Koheles, chapter 3, [verse] 11). That is, He has set the world in the heart of human beings,

דהיינו ד' יסודות שלו וכל העולם תלוי באדם כשיתקן ד' יסודות שלו בזה הוא מתקן את כל העולם כולו

that is, its four elements. And the whole world depends on man: when he rectifies his four elements, by this he rectifies the entire world, all of it.

(ועיין בזהר פ' מקץ דקצ"ה ע"ב). ולהבין זה וגם להבין פי' דקרא מבלי אשר לא ימצא האדם וגו'.

(And see the Zohar, Parshas Mikeitz, folio 195b.) To understand this, and also to understand the meaning of the verse “so that man will not find,” etc.:

הנה מקור הנשמות היא כנסת ישראל נקי בשם ארץ. וכמ"ש והארץ הדום רגלי והוא בחי מלכותו ית' שהיא מקור וחיות כל העולמות.

Now, the source of the souls is the Congregation of Israel (Knesses Yisrael), [which] is called by the name "earth," as it is written, "and the earth is My footstool." This is the level of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, which is the source and life-force of all the worlds.

2 וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים. כי בא"ס ב"ה בעצמו וכבודו כביכול אתמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא ולית מחשבה תפיסא ביה כלל ולא היו העולמות יכולים להתהוות יש מאין בבחינה זו

As it is written, "Your kingship is a kingship of all worlds." For of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, in His own self and glory, as it were, it is said, "You are wise, but not with a known wisdom," and "No thought can grasp Him at all"; and the worlds could not have come into being as something from nothing from this level;

אלא הרי הוא לבדו כמו קודם שנברא העולם רק מה שהעולמות חיים וקיימים שנתהוו מאין ליש rather, He is alone, as before the world was created. Only, [the fact] that the worlds live and endure, having come into being from nothing into something,

היינו בבחי מלכותו ית' שאין מלך בלא עם שלהיות עם בבחי נפרד הוא מבחי מלך משא"כ בשאר מדותיו ית' כמו חכים ולא כו' שהרי הוא לבדו כמו קודם שנברא העולם ואחר שנברא.

is through the level of His Malchus, may He be blessed, for there is no king without a people: for there to be a people, at the level of something separate, comes from the level of "king." This is not so with His other attributes, may He be blessed, such as "wise, but not," etc., for [there] He is alone, the same before the world was created as after it was created.

3 והנה בחי מלכותו ית' הוא בחינה ומדרגה התחתונה להחיות ולהוות מאין ליש והוא בחי עלמא דאתגליא ונקי עולם הדבור

Now, the level of His Malchus, may He be blessed, is the lowest level and degree, [serving] to give life and to bring into being from nothing into something. It is the level of the revealed world (alma de'isgalya), and is called the world of speech,

כי דבר מלך שלטון שהנהגת המלך הוא ע"פ דבורו שהוא הנראה והנגלה לזולתו. משא"כ המחשבה סתומה.

for "the word of a king is dominion": the king's rule is through his speech, which is what is seen and revealed to another. Thought, by contrast, is hidden.

ודבור מלשון ידבר עמים שע"י הדבור הוא מנהיג ולכן נקרא בחי' מלכותו ית' בשם ארץ שהיא המדרגה התחתונה להיות עם

And dibbur (speech) is from the same root as "yadber amim" (He shall govern peoples), for through speech he leads. Therefore the level of His Malchus, may He be blessed, is called by the name "earth," for it is the lowest level, [needed] for there to be a people.

(עמ"ש בפ' מקץ ד"ה ענין חנוכה כארץ הלזו השפלה כו', ועמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בפ"י וענין שהבריאה היא מאין ליש דהיינו מבחינה שהיא כאין ואפס ע"ש).

(See what is written in Parshas Mikeitz, in the discourse beginning "The matter of Chanukah," [on] "like this lowly earth," etc.; and see what is written in the discourse beginning "After Havayah your G-d shall you walk," on the meaning and concept that creation is from nothing into something, that is, from a level that is as nothing and naught; see there.)

וממנה נמשכים הנשמות כמארז"ל במשנה ספ"ד דשבת ר"ש אומר כל ישראל כו' וכתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים (וממלכת הוא לשון פועל יוצא כלומר שממשיכין בחי' מלכותו ית' בגילוי למטה במה שמקבלים עליהם עול מלכות שמים)

And from it the souls are drawn, as our Sages, of blessed memory, said in the Mishnah, at the end of chapter 14 of [Tractate] Shabbos: "Rabbi Shimon says: All Israel," etc. And it is written, "And you shall be to Me a kingdom (mamleches) of priests." (And mamleches is a transitive verb form; that is to say, they draw down the level of His Malchus, may He be blessed, in revelation below, by accepting upon themselves the yoke of the kingship of Heaven.)

ובמא"א אות מ"ם סס"ב פ"י ממלכת כהנים הם מלי דאוי"א (ועיין בזח"ג פ' צו דלי"ד ע"ב קדושים פ"א א', וברכות פקודי פנ"א קס"ג ב' משפטים פ"ל קמ"ו ג' כי תשא ר"פ מ"ה קנ"ט ב').

And in Me'orei Or, letter Mem, section 62, [it] explains [that] "a kingdom of priests" is the Malchus of Abba and Imma. (And see the Zohar, Part III, Parshas Tzav, folio 34b, [and] Kedoshim, [folio] 81a; and in [Midrash] Rabbah, Pekudei, chapter 51, [folio] 163b, Mishpatim, chapter 30, [folio] 146c, [and] Ki Sisa, at the beginning of chapter 45, [folio] 159b.)

שהם מבחי' מלכותו ית' ובחי' דבור וכמ"ש ויהי האדם לנפש חיה ות"א לרוח ממללא הגם שישר אל עלו במחשבה

For they are from the level of His Malchus, may He be blessed, and the level of speech, as it is written, "And man became a living soul," and Targum Onkelos [renders it] "a speaking spirit." And although Israel arose in thought,

היינו בשרשן ומקורן שסוף מעשה במחשבה תחלה ה' בחכמה יסד ארץ שיסוד ושורש ארץ היא בבחי' חכמה וסוף מעשה היא בחי' מלכותו ית',

that is in their root and source, for “the end of the deed is first in thought”: “Havayah founded the earth with wisdom,” for the foundation and root of the earth is in the level of Chochmah (wisdom), while the end of the deed is the level of His Malchus, may He be blessed.

(וזהו מ"ש בזח"ב פקודי דרכ"ה ע"ב ת"ח נשמות איהו קדש כו' עד ואית ליה לבר קדש אחרא ועיין בפ"י הרמ"ז שם).

(And this is what is written in the Zohar, Part II, Pekudei, folio 225b: “Come and see: the souls, that is ‘Holy’ (Kodesh),” etc., until “and outside it has another ‘Holy’”; and see the commentary of the Ramaz there.)

והנה ארז"ל למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה ברבות פ' בראשית ספ"ה שארץ מלשון רצוא.

Now, our Sages, of blessed memory, said: Why is it called by the name eretz (earth)? Because it ran (ratzah) to do the will of its Maker (in [Midrash] Rabbah, Parshas Bereishis, end of chapter 5). For eretz is related to ratzo (running),

וכמ"ש כי בכה ארוץ גדוד וגם מלשון רצון כלומר שרוצה לעשות רצון קונה, ולהיות לה רצון ותשוקה ממטה למעלה והכל אי שבחי כללות נש"י במקורן ושרשן יש בהם בחי' רצוא ברצון ותשוקה לדבקה בו בא"ס ב"ה

as it is written, “For with You I run (arutz) against a troop”; and it is also related to ratzon (will), that is to say, that it wants to do the will of its Maker, and to have a will and yearning from below upward. And it is all one: for the souls of Israel as a whole (klalus), in their source and root, have the level of ratzo (running), with will and yearning to cleave to Him, to the Infinite One (Ein Sof), blessed be He.

(ועמ"ש מזה בפ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו') וכמ"ש ואל אישך תשוקתך (עמ"ש בד"ה והיה לכם לציצת ובד"ה בפ' נסכים),

(And see what is written about this in Parshas Bereishis, in the discourse beginning “For as the new heavens and the new earth,” etc.) As it is written, “And your yearning shall be to your husband” (see what is written in the discourse beginning “And it shall be to you for tzitzis,” and in the discourse on the passage of the libations),

והיינו מפני השגתה בהיותה בבחי' ארץ שהיא בחי' המדרגה התחתונה להיות עם ודבר נפרד אשר על כן תכלה אליו ית' בבחי' צמאון, וכמ"ש צמאה

and this is because of its perception, being at the level of "earth," which is the level of the lowest degree, [where there is] to be a people and a separate thing; therefore it pines for Him, may He be blessed, with thirst, as it is written, "Thirsting

לך נפשי כמה לך בשרי לדבקה בו ית' ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה חיי החיים ב"ה ממש כמו שהיתה קודם ירידתה מאור פניו ית'.

for You is my soul; my flesh longs for You": to cleave to Him, may He be blessed, to be nullified and included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the Life of life, blessed be He, just as it was before its descent from the light of His countenance, may He be blessed.

וע"ז נאמר שלש הנה לא תשבענה כו' ארץ לא שבעה מים (במשלי ס"י ל"ט"ז) פ"י מים נקרא בחי' השפעה מלמעלה למטה המחדש בטובו כו'

Of this it is said, "There are three that are never sated," etc., "the earth, which is not sated with water" (in Proverbs, chapter 30, [verse] 16). That is, "water" is the name for the level of influence from above to below, "Who renews in His goodness," etc.

(וזהו כענין מ"ש ויבוא כגשם לנו ועמ"ש מזה בד"ה האזינו השמים בפ"י יערוף כמטר לקחי. ומ"ש מענין גשם בד"ה תורה צוה).

(And this is like the matter of what is written, "And He will come to us like the rain"; and see what is written about this in the discourse beginning "Give ear, O heavens," on the meaning of "My teaching shall drop like the rain"; and what is written on the matter of rain in the discourse beginning "The Torah [Moshe] commanded."

וזהו שארז"ל ברכות פ' עקב דרצ"ב ג' רבנן אמרי כל הנסים שעשה הקב"ה לישראל לא עשאן אלא על המים כו' ע"ש.

And this is what our Sages, of blessed memory, said in [Midrash] Rabbah, Parshas Eikev, folio 292c: "The Rabbis say: All the miracles that the Holy One, blessed be He, performed for Israel, He performed only through water," etc.; see there.

ועדייז יש לפרש ענין יקוו המים אל מקום אחד ופי' אחד היינו מה שהוא אחד בשבעה רקיעים ובארץ ובדי רוחות העולם דהיינו המשכת אלקותו ית' במדות עליונות משא"כ לגבי הקב"ה מצד

In the same way one can explain the matter of "Let the waters be gathered to one place." The meaning of "one" is His being One in the seven firmaments and on the earth and in the four directions of the world, that is, the drawing down of His G-dliness, may He be blessed, into the supernal emotive attributes (middos); whereas with regard to the Holy One, blessed be He, from the standpoint of

עצמותו ומהותו ית' לא שייך עליו מדת אחד כלל שהרי הוא יחיד ומיוחד כו' כמ"ש במ"א והמשכה זו אל מקום אחד נקי יקוו המים מים יורדים מגבוה כו' ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים את הקולות)

His essence and being, may He be blessed, the attribute of "one" does not apply to Him at all, for He is singular and unique, etc., as is explained elsewhere. And this drawing down to "one place" is called "Let the waters be gathered," [for] water descends from a high place, etc.; and see what is written in the discourse beginning "And all the people saw the sounds.")

(וע' בזח"א בראשית ד"ה א' ודל"ג א') ועמ"ש מזה בד"ה ששת ימים תאכל מצות ומ"ש בבה"ז פ' בשלח בד"ה עוד י"ל מאמר הנ"ל באופן אחר

(And see the Zohar, Part I, Bereishis, folio 18a and folio 33a.) And see what is written about this in the discourse beginning "Six days you shall eat matzos," and what is written in Biurei HaZohar, Parshas Beshalach, in the discourse beginning "The aforementioned teaching can also be explained in another way":

דבחי ים ובחי ארץ הוא עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שבבחי עלמא דאתגליא הנברא יש ודבר נפרד מאין ליש כנ"ל משא"כ בעלמא דאתכסיא הם כלולים שם בבחינת ביטול כו'

that the level of "sea" and the level of "earth" are the hidden world (alma de'iskasya) and the revealed world (alma de'isgalya). In the revealed world the created being is a something and a separate thing, from nothing into something, as mentioned above; whereas in the hidden world they are included there in a state of self-nullification (bittul), etc.

ע"ש באריכות, ונזכר ג"כ בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה שזה ענין מ"ש במשה

See there at length. And it is also mentioned in Torah Ohr, Parshas Beshalach, in the discourse beginning "Then Moshe sang," that this is the meaning of what is written of Moshe,

כי מן המים משיתיהו כוי עייש ועייכ ארץ היא צמאה למים ולא שבעה מים כוי.

“for I drew him out of the water,” etc.; see there. Therefore the earth thirsts for water and is not sated with water, etc.

4 ותמיד בחיי זו היא בצמאון למעלה למקורה ושרשה כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ הארה בעלמא

And this level is always in thirst upward, for its source and root, for “His Name alone is exalted”; only “His splendor” and the radiance of His Name are “upon the earth,” a mere glimmer.

והיא לא שבעה רק תמיד היא בבחי צמאון זה (וכמייש עייפ אתם נצבים בפיי למען ספות הרוה את הצמאה) וכמייש לעייל ילכו מחיל אל חיל

And it is not sated; rather, it is always in this state of thirst (as is explained on [the verse] “You are standing,” on the meaning of “so as to add the watered to the thirsty”); and as it is written of the Time to Come, “They shall go from strength to strength.”

כי באי ס ביה כשמו כן הוא אין לו סוף ואין לו תכלה לא שייך שביעה ותמיד כלתה אליו ית' לדבקה בו ממש כי הוא חיי החיים ביה ומקורא דכולא,

For with the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Who is as His Name, having no end and no limit, satiety does not apply; and it always pines for Him, may He be blessed, to cleave to Him in very truth, for He is the Life of life, blessed be He, and the source of all (mekora dechola).

(ועמייש עייפ אני ישנה בפיי יונתי עייד עיניך יונים שזהו ענין מייש עיני האדם לא תשבענה כוי בכל יום יהיו בעיניך כחדשים שלא שבעתן העין ועמייש עייפ כשכרי לכם כוי בפיי ולא תשבעו).

(And see what is written on [the verse] “I am asleep,” on the meaning of “My dove,” in the manner of “Your eyes are doves”: that this is the matter of what is written, “The eyes of man are never sated,” etc.; “every day they shall be in your eyes as new,” [things] of which the eye has not had its fill. And see what is written on [the verse] “When I break for you,” etc., on the meaning of “and you shall not be sated.”)

וכן הוא גייכ בנפש האדם למטה המשכלת ומתבוננת בה' אחד איך שהוא ית' המחדש בטובו כוי

And so it is also with the soul of man below, which reflects and contemplates the One G-d: how He, may He be blessed, is the One “Who renews in His goodness,” etc.,

ומהווה כל העולמות מאין ליש ממש אשר ע"כ היא ג"כ בחי' ארץ בבחי' רצוא ורצון בחי' צמאון שמיסוד האש כשלהבת העולה מאליה לדבקה בו ית' ולאחבה את הוי'

and brings all the worlds into being, truly from nothing into something. Therefore it, too, is the level of "earth," in the state of ratzo (running) and ratzon (will), the level of thirst that comes from the element of fire, like a flame that rises of itself, to cleave to Him, may He be blessed, and "to love Havayah,

כי הוא חייך ולכן לא שבעה בחי' מים הנ"ל וזהו וגם הנפש לא תמלא (בקהלת סי' ו').

for He is your life." Therefore it is not sated by the level of "water" mentioned above. And this is [the meaning of] "And also the soul is not filled" (in Koheles, chapter 6).

וכמ"ש ברבות שם על פסוק זה וז"ל שהנפש יודעת כל מה שהיא עמלה לעצמה היא עמלה לכך אינה שבעה לא תורה ולא מעשים טובים כו'

As is written in [Midrash] Rabbah there, on this verse, and these are its words: "For the soul knows that whatever it toils, it toils for itself; therefore it is not sated, neither with Torah nor with good deeds," etc.

וכ"ה ברבות (פ' ויקרא פ' ד' ע"ש) ובקהלת רבה ע"פ כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא:

And so it is in [Midrash] Rabbah (Parshas Vayikra, chapter 4; see there), and in Koheles Rabbah on the verse "All the rivers go to the sea, yet the sea is not full."

5 קיצור. ענין שהאדם הוא עולם קטן גם את העולם נתן בלבם. ד"י ארץ בחי' אחרונה וע"כ היא בבחי' רצוא ורצון. ארץ לא שבעה מים. ויבא כגשם לנו:

Summary. The concept that man is a small world: "He has also set the world in their heart." The four elements: "earth" is the last level, and therefore it is in the state of ratzo (running) and ratzon (will). "The earth, which is not sated with water." "And He will come to us like the rain."

6 ב אך בהיות הנשמה מלובשת בלבוש הגוף הגשמי ונמשך אחר ענינים גשמיים שבעוה"ז. הנה הגוף והעולם הם המעלימים ומסתירים על קדושת נפשו

2. However, when the soul is en clothed in the garment of the physical body and is drawn after the physical matters of this world, the body and the world conceal and hide the holiness of his soul,

כי עולם מלשון העלם שלא יתפעל ולא יתלהט כנפשו להיות בחי' רצון וצמאון ותשוקה מורגשת כנפש שוקקה,

for olam (world) is related to he'elem (concealment), so that he is not stirred and does not become aflame in his soul to be at the level of a will, thirst and yearning that is felt, in "a yearning soul."

(וזהו ג"כ פי' גם את העלם נתן בלבם שפירשו ברבות בקהלת על פסוק זה שהוא לשון העלם כמ"ש זה שמי לעלם כו' ע"ש).

(And this is also the meaning of "He has also set ha'olam in their heart": [the Sages] explained in [Midrash] Rabbah on Koheles, on this verse, that it is an expression of he'elem (concealment), as it is written, "This is My Name forever (le'olam)," etc.; see there.)

והנה ע"ז נאמר פקדת הארץ ותשוקקיה (בתלים ס"ה יו"ד) להיות נפש שוקקה וכמ"ש אני לדודי ועלי תשוקתו.

Now, of this it is said, "You visited (pakadta) the earth and made it yearn (vateshokekeha)" (in Tehillim, chapter 65, [verse] 10): that it become "a yearning soul," as it is written, "I am my Beloved's, and His yearning is for me."

וארז"ל בשה"ש רבה על פסוק זה ואין תשוקתן של ישראל אלא לאביהם שבשמים. והיינו ע"י פקדת ארץ היינו המצות שהם פקודי ה'

And our Sages, of blessed memory, said in Shir HaShirim Rabbah on this verse: "And the yearning of Israel is only for their Father in Heaven." And this is through "You visited (pakadta) the earth," that is, the mitzvos, which are "the precepts (pikudei) of Havayah,"

כי המצות הן נמשכות מרצון העליון רעוא דכל רעוין ושורש המצות הוא בחי' חסד ואהבת ה' אלינו וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' (ועמ"ש סד"ה ולא אבה בפ' תצא גבי כי אהבך ה' אלקיך)

for the mitzvos are drawn from the supernal Will, the "Will of all wills," and the root of the mitzvos is the level of Chesed (kindness) and G-d's love for us, as it is written, "I have loved you, says Havayah" (and see what is written at the end of the discourse beginning "But He would not," in Parshas Teitzei, regarding "for Havayah your G-d loved you"),

אשר על כן ציונו המצות האלה להיות וימינו תחבקני וזהו כמים הפנים לפנים שע"י קיום המצות שהם מבחי מים עליונים ולמעלה מבחי הים

which is why He commanded us these mitzvos, so that there be "and His right hand embraces me." And this is "As water [reflects] face to face": for through fulfilling the mitzvos, which are of the level of the upper waters and higher than the level of "sea":

שהרי הים הוא מבחי מים תחתונים שמתחת לרקיע דאע"ג שהוא עלמא דאתכסיא הנה ידוע מענין יוצר אור ובורא חשך שבחי בריאה נקי העלם ועלמא דאתכסיא

for the sea is of the level of the lower waters, which are beneath the firmament: although it is the hidden world (alma de'iskasya), it is known from the matter of "Who forms light and creates darkness" that the level of Beriah (Creation) is called concealment and the hidden world,

כמו בחי מחשבה ויצירה נקי עלמא דאתגליא בחי דיבור כמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב וכ"ז הוא מתחת לרקיע ופרסא שבין אצילות לבריאה

like the level of thought, while Yetzirah (Formation) is called the revealed world (alma de'isgalya), the level of speech, as is explained in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov"; and all this is beneath the firmament and the partition (parsa) between Atzilus and Beriah.

אבל המצות שהן מבחי אצילות הן מים עליונים שמעל לרקיע וזהו יערוף כמטר לקחי וע"ז מתעורר ג"כ בנפש האדם רצון העליון שבנפש לאהבת ה'

But the mitzvos, which are of the level of Atzilus, are the upper waters above the firmament; and this is "My teaching shall drop like the rain." And through this there is aroused in the soul of man, too, the supernal will that is in the soul, for the love of G-d.

(וכמ"ש ענין זה במ"א ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות ובד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו גבי ואת מצותי תשמרו וע"פ כי תצא).

(As this matter is explained elsewhere, on [the verse] "And Moshe spoke to the heads of the tribes," and in the discourse beginning "After Havayah your G-d shall you walk," regarding "and My commandments you shall keep," and on [the verse] "When you go out.")

גם פקדת לשון פקידת עקרה. וכמ"ש וה' פקד את שרה כמארו"ל (פ"ק דתענית ד"ה ע"ב).

Pakadta is also an expression of the remembering (pekidah) of a barren woman, as it is written, "And Havayah remembered (pakad) Sarah," as our Sages, of blessed memory, said (the first chapter of Taanis, folio 8b).

כי בזמן שאין בהמ"ק קיים נקרא כנס"י בשם עקרה לא ילדה דהיינו שאין לה בחי' לידה והתגלות האהבה לה' רק שהאהבה היא מסותרת בבחי' עיבור והעלם

For at a time when the Holy Temple does not stand, Knesses Yisrael is called "barren, who did not give birth": that is, it has no level of birth and revelation of love for G-d; rather, the love is hidden, in a state of gestation (ibbur) and concealment.

וזהו בחי' עקרה (ועמ"ש בפ' משפטים ע"פ לא תהיה משכלה ועקרה ובפ' תזריע ד"ה שוש תשיש ותגל העקרה).

And this is the level of "barren." (And see what is written in Parshas Mishpatim on [the verse] "There shall be none who miscarries or is barren," and in Parshas Tazria, the discourse beginning "Rejoice, rejoice and exult, O barren one.")

אך ע"י המצות פקדת להיות גילוי האהבה (ועמ"ש ע"פ אני ישנה בפ"י קול דודי דופק פתחי לי וע"פ אלה פקודי המשכן), ועד"ז

But through the mitzvos, "You visited (pakadta)," so that there be a revelation of the love (and see what is written on [the verse] "I am asleep," on the meaning of "The voice of my Beloved knocks: Open for me," and on [the verse] "These are the accounts (pekudei) of the Mishkan"). And in the same way

נתקן ענין התפלה וקודם התפלה ממשיכים עליו מצות ה' בטלית ותפילין שכל תפלה היא בחי' לידת המוחין וחבלי לידה הם הוידויים סלח לנו.

the matter of prayer was instituted; and before prayer one draws upon oneself the commandments of G-d, with tallis and tefillin. For every prayer is the level of the birth of the intellect (mochin), and the birth pangs are the confessions, "Forgive us."

ויענך ע' קלין דיולדה כו' (עמ"ש בפ' וארא בד"ה לכן אמור) והמוחין הם אהבה ויראה היינו להיות אהוי"ר מתגלה בנפש האדם ע"י היגיעה בתפלה בכל אדם לפי בחינתו ומדרגתו

And "May He answer you": the seventy cries of a woman giving birth, etc. (see what is written in Parshas Vaera, in the discourse beginning "Therefore say"). And the mochin are love and awe; that is, that love and awe be revealed in the soul of man through toil in prayer, in each person according to his level and rung.

וזהו ותשוקקיה שע"י נעשה בחי' נפש שוקקה ממטה למעלה בתפלה כי פקדת ממעלה למטה ותשוקקיה ממטה למעלה וע"י רבת תעשרנה פלג אלקים מלא מים

And this is "and made it yearn (vateshokekeha)": through this there comes to be a yearning soul, from below upward, in prayer. For "You visited (pakadta)" is from above to below, and "made it yearn" is from below upward. And through this, "You greatly enrich it; the stream (peleg) of Elokim is full of water."

(ע' מענין פלג פ"ק דתענית שם וברכות בראשית פרשה ד' ובערוך ערך קבה ובמא"א אות פ' ססעי י"א ובלק"ת מהאריז"ל בתלים ע"פ זה).

(See on the matter of peleg the first chapter of Taanis, there; and [Midrash] Rabbah, Bereishis, section 4; and the Aruch, entry Kubah; and Me'orei Or, letter Peh, end of section 11; and the Likkutei Torah of the Arizal, on Tehillim, on this verse.)

והענין כי אלקים הוא בחי' הצמצום והסתר פנים דהיינו בזמן שהמוחין שהם אהוי"ר הם בעלמא דאתכסיא.

The explanation is: Elokim is the level of tzimtzum (contraction) and the hiding of the face, that is, at a time when the mochin, which are love and awe, are in the hidden world (alma de'iskasya).

אך ע"י שפקדת הארץ ותשוקקיה נעשה פלג אלקים כי שם אלהים מתחלק ונעשה מ"י אליה שבחי' עלמא

But through "You visited the earth and made it yearn," there comes to be peleg Elokim: for the Name Elokim divides and becomes Mi Eleh, so that the level of the world

דאתגליא הנקרא בשם אלה אינה מסתתרת ומתעלמת ונכללת במקורה בתוך עלמא דאתכסיא הנקי
בשם מיי והוא פיי שם אלהים כנודע מזוה"ק (בהקדמה דף ב' ע"א)

that is revealed (alma de'isgalya), called by the name Eleh, is not hidden and concealed and included in its source within the hidden world, called by the name Mi, this being the meaning of the Name Elokim, as is known from the holy Zohar (in the Introduction, folio 2a),

אלא יצא ממקורה מהעלם אל הגילוי להיות בחיי עלמא דאתגליא ונתחלק שם מיי משם אל"ה הן ששה
קצוות אשר כל אחד ואחד כלול מכולם כו'

but has gone out from its source, from concealment into revelation, to be the level of the revealed world; and the name Mi has divided from the name Eleh, these being the six extremities (ketzavos), each one of which includes them all, etc.,

כמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן והיינו להיות התגלות אהבה ויראה בגילוי הלב ונעשה מלא מים.
as is explained in the discourse beginning "These are the accounts of the Mishkan." That is, that there be a revelation of love and awe, revealed in the heart, and it becomes "full of water."

(והוא ענין המשכת וגילוי החסדים מהעלם וכיסויים ביסוד אימא הנקי פלג וזהו ענין וימינך מקרב
חוקך כלה חיקך קרי כמ"ש במ"א ע"פ ואהיה אצלו אמון וזהו נהר פלגיו ישמחו עיר אלקים)

(This is the matter of the drawing down and revelation of the chasadim (kindnesses) from their concealment and covering in Yesod of Imma, which is called peleg (stream). And this is the matter of "and Your right hand, from within Your bosom (chok'cha), consume," read cheik'cha, as is explained elsewhere on [the verse] "And I was with Him as a nursling (amon)"; and this is "A river whose streams (pelagav) gladden the city of G-d")

(בתלים ס"י מ"ו ה') ועיין מזה בזו"ב משפטים צ"ח ב' הם המשכת והשפעת המצות שהם אורות עליונים
אשר ירדו ונתגשמו בענינים גשמיים כמו ציצית של צמר ותפילין על הקלף

(in Tehillim, chapter 46, [verse] 5); and see on this the Zohar, Part II, Mishpatim, [folio] 98b. [The waters] are the drawing down and flow of the mitzvos, which are supernal lights that descended and became embodied in physical things, such as tzitzis of wool and tefillin on parchment,

כמו מים שיורדים ממקום גבוה לנמוך והמים הם שמצמיחים כל מיני תענוג, כך המצות הם מצמיחים האהבה והיראה שבנפש להיות לה רצון וצמאון ונפש שוקקה

like water, which descends from a high place to a low one; and it is water that makes all kinds of delights grow. So the mitzvos make the love and awe in the soul grow, so that it have will and thirst and be “a yearning soul.”

(ופי רבת תעשרנה פי ברבות בחקותי ס"פ ל"ה אחד לעשרה כו' ובשה"ש רבה בפסוק אני לדודי ועלי תשוקתו פי לשון עשירות והיינו כמ"ש ברע"מ ר"פ תשא העשיר דא עמודא דאמצעיתא מפני שתפארת עולה עד הכתר בחי' והבריח התיכון כו')

(As for the meaning of “You greatly enrich it” (rabbas te’ashrenah): [Midrash] Rabbah, Bechukosai, at the end of chapter 35, explains it as one in ten, etc.; and Shir HaShirim Rabbah, on the verse “I am my Beloved’s, and His yearning is for me,” explains it as an expression of wealth. This is as is written in the Raaya Mehemna, at the beginning of Parshas Tisa: “‘The rich’: this is the middle pillar,” because Tiferes (beauty) rises up to Keser (the Crown), the level of “and the middle bar,” etc.;

ומשם יומשך כח הצמיחה ותוספת האור ברבוי והגדלת המדות אהבה ויראה ושיהיו כלולים זה מזה כמ"ש בד"ה וידעת היום והשבות ועמ"ש ע"פ כי כארץ תוציא צמחה כו' וכד"ה בשלח פרעה בענין פי ראשית תבואתו ומ"ש ע"פ עשר אעשרנו לך.

and from there will be drawn the power of growth and the increase of light, in the multiplying and enlarging of the emotive attributes (middos), love and awe, and [the power] that they be included one in the other, as is explained in the discourse beginning “Know this day and take to heart.” And see what is written on [the verse] “For as the earth brings forth her growth,” etc., and in the discourse beginning “When Pharaoh sent,” on the meaning of “the first of His crop,” and what is written on [the verse] “I will surely give a tenth to You.”

עוי"ל ע"ד מ"ש בזח"א ויחי דרמ"ו א' שיש לחם עני ולחם פנג ע"ש וכפ' בראשית דל"ג א' פי דלחם עני זהו בחי' יבשה לשון יבישות

One may further explain [it] along the lines of what is written in the Zohar, Part I, Vayechi, folio 246a, that there is “poor bread” (lechem oni) and “bread of pannag” (see there); and in Parshas Bereishis, folio 33a, it explains that “poor bread” is the level of “dry land” (yabashah), an expression of dryness;

ממילא מובן דעיי שנתמלא מים זהו בחינת רבת תעשרנה וז"ש ארץ אשר לא במסכנות כו' עי' בזהר ויחי דרמ"ט ע"ב, ובי' מדרגות אלו בעבודה היינו בחי' אתכפיא ואתהפכא.

it follows that when it is filled with water, this is the level of "You greatly enrich it." And this is what is written, "A land in which, without scarcity," etc. (see the Zohar, Vayechi, folio 249b). And these two levels in divine service are the levels of iskafya (subjugation) and is'hapcha (transformation).

וז"ש שלחייך פרדס כו' שגם בהיותה בחי' בית השלחין ארץ יבשה לחם עוניי בחי' אתכפיא גדלה מעלתה כו' ונמשך עיי' נרד וכרכם כו' כענין ריח ניהוח שמשיב את הנפש כו' ועמ"ש בפיוקהל בד"ה קחו מאתכם).

And this is what is written, "Your shoots (shelachayich) are an orchard," etc.: that even when it is at the level of an irrigated field (beis hashelachin), dry land, poor bread, the level of iskafya, its virtue is great, etc., and through this are drawn "nard and saffron," etc., like the matter of "a pleasing fragrance," which restores the soul, etc.; and see what is written in Parshas Vayakhel, in the discourse beginning "Take from among you.")

אך תכלית הצמאון הזה הוא כדי לדבקה בחי' רוחא ברוחא מחשבה במחשבה והיינו עיי' התורה וכמ"ש ואשים דברי בפוך דברי ממש דבור בדבור מחשבה במחשבה כו'.

But the purpose of this thirst is to cleave [to Him], the level of "spirit with spirit," thought with thought; and this is through the Torah, as it is written, "And I have put My words in your mouth": My very words, speech with speech, thought with thought, etc.

ועזי"נ ונחה עליו רוח ה' כי בחי' הדבור נק' רוח ממללא ובחי' זו תהיה נחה עליו מלמעלה.

Of this it is said, "And the spirit of Havayah shall rest upon him": for the level of speech is called "a speaking spirit," and this level will rest upon him from above.

וכמארז"ל כל היושב ושונה הקב"ה שונה כנגדו (והמשכה של בחי' רוח גבוה מבחי' ההמשכה הנק' מים וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת על פני המים וכמ"ש מזה סד"ה והניף ידו על הנהר בעים רוחו).

As our Sages, of blessed memory, said: Whoever sits and studies, the Holy One, blessed be He, studies opposite him. (And the drawing down of the level of "spirit" is higher than the level of the drawing down called "water," as it is written, "And the spirit of G-d hovered over the face of the water"; and as is explained about this at the end of the discourse beginning "And He shall wave His hand over the river with His mighty wind (ruach).")

והנה בחי' רוח זה הוא ממעלה למטה וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום שהרוח הוא יורד ממקום עליון וגבוה מאד נעלה בחי' אויר אור יו"ד דאורייתא מחכמה נפקת והחכמה מאין תמצא כנודע.

Now, this level of "spirit" is from above to below, as it is written, "Until a spirit is poured upon us from on high": for the spirit descends from a supernal place, very high and exalted, the level of avir (air), [which is] or (light) [with a] yud, for the Torah "comes forth from Chochmah," "and Chochmah is found from ayin (nothing)," as is known.

(ועמ"ש מענין אויר אור יו"ד שהאור הוא מקור האור בפ' מקץ סד"ה נר חנוכה מצוה כו' מזוזה מימין כו' וע' בזח"ג נשא דק"ל ע"ב רוחא דנפיק כו' ע"ש ובפ' ויחי) (דרל"ה א')

(And see what is written on the matter of avir as or [with a] yud, that avir is the source of light, in Parshas Mikeitz, at the end of the discourse beginning "The Chanukah lamp, it is a mitzvah," etc., [on] "the mezuzah on the right," etc.; and see the Zohar, Part III, Naso, folio 130b, "The spirit that goes forth," etc., see there; and in Parshas Vayechi) (folio 235a).

והנה לפי משנ"ת לעיל ד' יסודות שבנפש הן ד' אותיות הוי', והנה ענין מלא מים זהו יחוד ו"ה בחי' מים

Now, according to what was explained above, the four elements in the soul are the four letters of [the Name] Havayah. And so the matter of "full of water" is the union of vav and hei, the level of water

ועפר וענין רוח ואש זהו יחוד י"ה וזהו כענין יחוד ויחוד"ע וכמ"ש במ"א ע"פ פקודי המשכן משכן העדות כו' ומשם תדרשנו.

and earth; and the matter of air (ruach) and fire is the union of yud and hei. This is like the matter of the lower unity (yichuda tata'ah) and the higher unity (yichuda ila'ah), as is explained elsewhere on [the verse] "The accounts of the Mishkan, the Mishkan of the Testimony," etc.; and seek it out from there.

7 ומשם יובן יתרון מעלת ההמשכה מבחי' רוח על ההמשכה שמבחינת מים כו' וזהו גם את העלם נתן בלכם ופי' ברבות

From there the superiority of the drawing down from the level of "spirit" over the drawing down from the level of "water," etc., will be understood. And this is "He has also set ha'olam in their heart," which [Midrash] Rabbah explains

דהיינו מ"ש זה שמי לעלם היינו שם הוי' שעכשיו הוא בבחי' העלם וכמארז"ל לא כמו שאני נכתב אני נקרא כו'

as [referring to] what is written, "This is My Name forever (le'olam)": that is, the Name Havayah, which now is in a state of concealment, as our Sages, of blessed memory, said: "Not as I am written am I pronounced," etc.

וניתן להם הכח להמשיכו מהעלם אל הגילוי בלבם כמ"ש בד"ה וארא אל אברהם ועי"ז יומשך הגילוי בעולם ג"כ:

And they were given the power to draw it from concealment into revelation in their heart, as is explained in the discourse beginning "And I appeared to Avraham"; and through this the revelation will be drawn into the world as well.

8 קיצור. שצ"ל פקדת ארץ. ועי"ז כמים הפנים לפנים. גם לשון פקידת עקרה ועי"ז ותשוקיה וזהו פלג אלקים שנתחלק שם אלקים להיות מי ברא אלה.

Summary. That there must be "You visited the earth," and through this, "As water [reflects] face to face." Also an expression of the remembering of a barren woman, and through this, "and made it yearn"; and this is "the stream (peleg) of Elokim": that the Name Elokim is divided, to be "Who created these."

ועי"ז רבת תעשרנה. והתשוקה יסוד האש ומזה נמשך ונחה עליו רוח הוי' ע"י הדבור בד"ת רוח ממלא:

And through this, "You greatly enrich it." And the yearning is the element of fire, and from it is drawn "And the spirit of Havayah shall rest upon him," through speech in words of Torah, "a speaking spirit."

9 ג והנה כל זה הוא עכשיו בהיות העולם מעלים והתלבשות הנשמה במאסר הגוף והעולם הגשמי שאז צריך להיות

3. Now, all this is now, while the world conceals and the soul is encloded in the prison of the body and the physical world: then there must be

פקדת הארץ ותשוקקיה מלמעלה למטה ולהיות נחה עליו רוח ה' לרוות הצמאון שמיסוד האש שיסוד הרוח גבהה מעלתו ממעלת ובחי' האש שמלמטה,

“You visited the earth and made it yearn” from above to below, and [there must be] “the spirit of Havayah resting upon him,” to quench the thirst that comes from the element of fire; for the element of air (ruach) is higher in virtue than the virtue and level of the fire that is from below.

וכן בחי' מים של המצות גדלה מעלתם מבחי' ארץ שבהם ועל ידם נעשה הארץ שוקקה באתערותא דלתתא בתפלה ועכשיו תמיד היא שוקקה ולא שבעה מים

And likewise the level of the water of the mitzvos is greater in virtue than the level of “earth,” for by them and through them the earth becomes yearning, with an arousal from below (isarusa dilesata), in prayer. And now it is always yearning and is not sated with water,

כי הרי אחר התפלה חוזרת ומתלבשת בעניני הגוף כל אחד ואחד לפי מדרגתו ובחינתו והמאכל מגשם את האדם ומסתיר ממנו אור ה' וקדושתו שלא יבא לידי גילוי בלב

for after prayer it again becomes enclothed in the matters of the body, each person according to his rung and level; and food makes a person coarse and hides from him the light of G-d and His holiness, so that it does not come to revelation in the heart.

ולכן צריך להתפלל בכל יום עד עת קץ עד בא אמרת ה' לעתיד לבא ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו'

Therefore one must pray every day, until the time of the end, until the word of Havayah comes in the Time to Come: “And the spirit of impurity I will remove from the land,” etc.

ואזי תהיי מעלת אתערותא דלתתא גדולה וגבוה לאין קץ מצד עצמה שלא תצטרך לאתעדל"ע מים ורוח

And then the virtue of the arousal from below will be great and infinitely high in its own right, so that it will not need the arousal from above (isarusa dile'eila), water and spirit,

כי בחי' ארץ רצוא וצמאון שמיסוד האש שלמטה תהא עולה למעלה מעלה ונכללת באור א"ס ב"ה מאליה ומעצמה

for the level of “earth,” the running and thirst that come from the element of fire below, will rise higher and higher and be included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, of itself and on its own.

(והוא כענין כמעלת הזהב על הכסף המבואר בתניא פרק חמשים וע"ש מ"ש בשם האריז"ל ע"פ והכהנים הלויים כו' והוא בלק"ת ביחזקאל, וע' ברע"מ פ' תרומה דקנ"ח א' מסט' דעלמא דאתי כו' אחע"ב ב"ן יתעלה בס"ג שלמעלה ממ"ה.

(This is like the matter of the superiority of gold over silver, explained in the Tanya, chapter fifty; and see there what is said in the name of the Arizal on [the verse] "And the priests, the Levites," etc., which is in the Likkutei Torah [of the Arizal] on Yechezkel. And see the Raaya Mehemna, Parshas Terumah, folio 158a, "From the side of the World to Come," etc.: "A woman of valor is the crown of her husband"; [that is,] Ban will be elevated into Sag, which is higher than Mah.

ועוד יובן ענין זה ע"פ מ"ש בד"ה יהודה אתה בענין פי' ביום ההוא תקראי אישי כו' ע"ש).

And this matter will be further understood according to what is explained in the discourse beginning "Yehudah, you," on the meaning of "On that day you shall call [Me] 'my Husband,'" etc.; see there.)

וזהו והיה מספר בניי מספר היינו בחי' מצות שניתנו במספר תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם מספר תרי"ך למספר בני ישראל המתחלק לששים

And this is "And the number of the children of Israel shall be": "number" is the level of the mitzvos, which were given in a number: the 613 mitzvos of the Torah and the seven mitzvos of the Rabbis, which are the number 620, corresponding to the number of the children of Israel, which divides into sixty

רבוא ניצוצות נשמות בבחי' גלגלתם שכדי שימושכו למטה בנש"י הוצרכו להיות בבחי' התחלקות לחלקים ולבא במספר ובמפקד (וע' באגה"ק ד"ה אשרינו מה טוב חלקנו כו').

myriad sparks of souls, in the manner of "by their heads." For in order that they be drawn down below into the souls of Israel, they had to be divided into parts and to come in a number and a census. (And see Iggeres HaKodesh, the letter beginning "Fortunate are we, how good is our portion," etc.)

וזהו ג"כ פי' פקדת הארץ לשון מנין כמו פקוד כל בכור זכר והיינו לפי שירדו ממעלה למטה וירידתם צורך עלייה היא להעלות הנפשות ולקשרם בה' אחד בבחי' רצוא וצמאון ולכך כשיוגמר עליות הנפש

And this is also the meaning of pakadta ha'aretz: an expression of counting, as in "Count (pekod) every firstborn male." That is because they descended from above to below, and their descent is for the sake of ascent: to raise up the souls and bind them to the One G-d, with running and thirst. Therefore, when the ascents of the soul are complete,

אזי תהיה בחי' רצוא וצמאון שלהם כרשפי אש העולה למעלה עד אין קץ ויהי מספר הזה בבחי' אשר לא ימד ולא יספר והוא בחי' תשובה

then their running and thirst will be like flashes of fire rising upward without end, and this number will be at the level of "which can be neither measured nor counted." This is the level of teshuvah (return).

וכמאמר רז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין כי תשובה מיסוד האש והצמאון ויצעקו אל ה' בחילא יתיר ותשובה עילאה בינה לבא

As our Sages, of blessed memory, said: If Israel do teshuvah, they are redeemed. For teshuvah is from the element of fire and the thirst, "and they cried out to Havayah," with exceeding strength; and the higher teshuvah is "Binah, the heart,"

וכתיב לתבונתו אין מספר למעלה מבחי' מספר (ע' מ"ש לעיל בפ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר בענין ושמתיך בנקרת הצור וע' בזח"ב דרכ"ה ב' הנ"ל).

and it is written, "His understanding has no number": above the level of number. (See what is written above in Parshas Acharei, at the end of the discourse beginning "For on this day He shall atone," on the matter of "And I will place you in the cleft of the rock"; and see the Zohar, Part II, folio 225b, mentioned above.)

דהיינו למעלה מסדר ההשתלשלות כי ההשתלשלות נקרא מה שהוא נמשך כסדר והדרגה מעילה לעלול כו' כשלשלת הארה והארה דהארה כו'.

That is, above the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus): for hishtalshelus is the name for what is drawn down in order and gradation, from cause to effect, etc., like a chain (shal-sheles): a glimmer, and a glimmer of a glimmer, etc.

וכך הם המשכות המצות במספר ושנק' רמ"ח אברים דמלכא ז"א היינו בחי' ט"ס טפ"ט כו' וגם נקראו מצות המלך ועמ"ש בד"ה

And so are the drawings down of the mitzvos: in number; and they are called "the 248 limbs of the King," Z'eir Anpin, that is, the level of the nine Sefiros, nine times nine, etc.; and they are also called "the commandments of the King." And see what is written in the discourse beginning

כי ביום הזה יכפר א"כ הוא נקי סדר ההשתלשלות משא"כ תשובה באה שלא כסדר והדרגה רק למעלה מסדר ההשתלשלות ועמ"ש סדי"ה כי ההרים ימושו,

"For on this day He shall atone." If so, this is called the order of hishtalshelus; whereas teshuvah comes not in order and gradation, but from above the order of hishtalshelus. And see what is written at the end of the discourse beginning "For the mountains shall depart."

וזהו כחול הים שהחול הוא למעלה מן הים וכמ"ש אשר שמתני חול גבול לים וכתוב יורדי הים כך תהיה בחי' ארץ למעלה מהמים וכתוב לרוקע הארץ על המים ובחי' אש תהיה למעלה מבחי' הרוח

And this is "as the sand of the sea": the sand is above the sea, as it is written, "I Who placed the sand as a boundary for the sea," and it is written, "those who go down to the sea." So the level of "earth" will be above the water, and it is written, "Who spread out the earth over the water"; and the level of fire will be above the level of air (ruach).

(ועמ"ש בפ' בראשית ד"ה כאשר השמים החדשים בענין פ"י שמים וארץ חדשים שיהי' לע"ל וז"ש בירמיה) (סי' ל"א) כי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר.

(And see what is written in Parshas Bereishis, the discourse beginning "As the new heavens," on the meaning of the new heavens and earth that will be in the Time to Come; and this is what is written in Yirmeyahu) (chapter 31): "For Havayah has created a new thing in the earth: a female shall encompass a male."

היינו שיהי' התחדשות בחי' חדשה בארץ כי עכשיו כאשר ירד הגשם מן השמים והרוח את הארץ אזי דייקא והולידה והצמיחה

That is, there will be a renewal, the level of "a new thing in the earth." For now, when "the rain comes down from the heavens" and "waters the earth," then precisely "it makes it give birth and sprout";

אבל לע"ל תהיה בחי' ארץ למעלה מבחי' מים ולא תצטרך לקבל מבחי' מים וזהו נקבה תסובב כו'.

but in the Time to Come the level of "earth" will be above the level of water and will not need to receive from the level of water. And this is "a female shall encompass," etc.

ועדיי בחיי אש תהיי למעלה מבחיי רוח ועי בעי שער איי פיי וזיי ואני אהיה לה נאום הי חומת אש כוי

In the same way, the level of fire will be above the level of air (ruach); and see Etz Chaim, Sha'ar Arich Anpin, chapter 2. And this is what is written, "And I will be for her, says Havayah, a wall of fire," etc.

ועיין מענין והיה מספר כוי אשר לא יספר כוי (בגמרא רפ"ב דיומא דכ"ב ע"ב ורפ"ח דפסחים).

And see on the matter of "And the number shall be," etc., "which cannot be counted," etc. (in the Gemara, at the beginning of chapter 2 of Yoma, folio 22b, and at the beginning of chapter 8 of Pesachim).

ולכן כתיב והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי פיי במקום ממש כי עיי תשובה זדונות נעשו כזכיות ואתהפכא מרירו למיתקא

Therefore it is written, "And it shall be that in the place where it is said to them, 'You are not My people,' it shall be said to them, 'Children of the living G-d': meaning, in the very place; for through teshuvah willful sins become like merits, and bitterness is transformed into sweetness (is'hapcha meriru lemitka).

(והענין דהנה כתיב ואשים דברי בפיו כוי ולאמר לציון עמי אתה והיינו כי פיי עמי מבואר בד"ה אתם נצבים גבי לעברך בברית כוי להיות לו לעם.

(The explanation is: it is written, "And I have put My words in your mouth," etc., "and to say to Zion, 'You are My people.'" For the meaning of "My people" is explained in the discourse beginning "You are standing," regarding "that you may enter into the covenant," etc., "to be a people to Him."

כי אין מלך בלא עם פיי שהם נקראים במדרגת עמו שהם אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה כוי כי הנשמות עלו במחשבה כוי עיי וזהו עמי אשר נקרא שמי עליהם) (בד"ה ב' ס"י ז').

For there is no king without a people: that is, they are called by the rank of "His people," for they are men like him and relate to him in some measure, etc., for the souls arose in thought, etc.; see there. And this is "My people, upon whom My Name is called") (in II Chronicles, chapter 7).

ועייד מ"ש בזח"א ה' א' ע"פ ולאמר לציון עמי אתה אל תקרי עמי אלא עמי כו' (ועיין ת"ז תקון י"ח דף ל"ה ב').

And [it is] along the lines of what is written in the Zohar, Part I, [folio] 5a, on the verse "And to say to Zion, 'You are My people'": do not read ami ("My people") but imi ("with Me"), etc. (And see Tikkunei Zohar, Tikkun 18, folio 35b.)

וזהו ולאמר לציון דוקא עמי אתה והיינו כמשארז"ל בירושלמי פ"ד דתענית סוף ה"ב חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנקראו ישראל ציון אלא זה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה.

And this is "and to say to Zion," specifically, "You are My people." This is as our Sages, of blessed memory, said in the Jerusalem Talmud, chapter 4 of Taanis, at the end of halachah 2: "We have gone over all of Scripture and have not found that Israel are called Zion except in this, as it is said, 'and to say to Zion, You are My people.'"

והמכוון כדפי' הקה"ע שם שע"י קיום מצות המרומזים בפסוק זה ואשים דברי בפ"ך זו תורה ובצל ידי כסיתיך זו גמילת חסדים כו'

And the intent, as the Korban HaEdah explains there, is that through fulfilling the mitzvos alluded to in this verse, "And I have put My words in your mouth": this is Torah; "and in the shadow of My hand I have covered you": this is acts of kindness (gemilus chassadim), etc.;

לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו עבודת הקרבנות אזי נק' ציון שהם מצויינים בעולם והיינו כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דס"ב סע"ב

"to plant the heavens and to lay the foundation of the earth": this is the service of the offerings, then they are called Zion, for they are distinguished (metzuyanin) in the world. This is as is written in Torah Ohr, Parshas Mikeitz, in the discourse beginning "Sing and rejoice," folio 62, end of side b:

וביאור ענין ציון כו' בצלמנו כדמותנו הן רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא והיינו רוחניות המצות ורוחניות התורה כמו שהן למעלה באור א"ס ב"ה שהן הן בצלמנו ממש

"And the explanation of the matter of Zion," etc.: "in our image, after our likeness" are the 248 commandments, the 248 limbs of the King; that is, the spirituality of the mitzvos and the spirituality of the Torah as they are above, in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which are truly "in our image."

אך גשמיות המצות כו' הם רק בחינת ציון מלשון סימן כו' אזי נקראת כנס"י ציון כו'

But the physical aspect of the mitzvos, etc., is only the level of tziyun (Zion), in the sense of a sign (siman), etc.; then Knesses Yisrael is called Zion, etc.

והיינו שאז כנס"י מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הנמשכים בז"א בבחי' י סוד שלה הנק' נקודת ציון

That is, then Knesses Yisrael receives all the lights that are truly above, which are drawn into Z'eir Anpin, in the level of her Yesod (foundation), which is called "the point of Zion."

וזהו ולאמר לציון עמי אתה שאזי דוקא כשנקרא ציון ע"י קיום תורה ועבודה וגמ"ח. אזי הם בחי' עמי.

And this is "and to say to Zion, 'You are My people': for then specifically, when they are called Zion through fulfilling Torah, divine service and acts of kindness, then they are at the level of "My people."

10 והיינו אנשים כמותו שהרי הם מצויינים ברמ"ח איברין דמלכא ממש. משא"כ כשפוגמים בביטול מ"ע וכ"ש בעברם על ל"ת נאמר לא עמי אתם.

That is, "men like him," for they are marked out (metzuyanin) in the very 248 limbs of the King. Whereas when they cause a blemish by neglecting positive commandments, and all the more so when they transgress prohibitions, it is said, "You are not My people,"

מטעם הנ"ל כי פ"י עמי שהם אנשים כמותו כו' וזה אינו רק ע"י קיום המצות שהם בחי' בצלמנו כדמותנו כנ"ל וכשעובר ח"ו על המצוה נקרא לא עמי כו'

for the reason mentioned above: the meaning of "My people" is that they are men like him, etc., and this is only through fulfilling the mitzvos, which are the level of "in our image, after our likeness," as mentioned above; and when one transgresses a mitzvah, G-d forbid, he is called "not My people," etc.,

ח"ו. אך ע"י התשובה נעשו בבחי' בני אל חי. שהוא יותר גבוה ממדרגת עמי כו'.

G-d forbid. But through teshuvah (return) they become the level of "children of the living G-d," which is higher than the rank of "My people," etc.

ועמ"ש בפ"י אל חי בד"ה וארשתוך לי כי במקום שבעלי תשובה עומדים כו' וזהו במקום אשר כו'.

And see what is written on the meaning of "the living G-d" in the discourse beginning "And I will betroth you to Me." For "in the place where baalei teshuvah stand," etc.; and this is "in the place where," etc.

(ועיין מענין והיה במקום כו' בגמרא קדושין דל"ו ע"א ובפרש"י שם ובמדרש שמות רבה מפסוק זה ויקהל ס"פ מ"ח. וארא ר"פ י"ג כי תשא פל"ט. במדבר רבה פ' ב' וס"פ בלק).

(And see on the matter of "And it shall be that in the place," etc., the Gemara, Kiddushin, folio 36a, and Rashi's commentary there; and the Midrash, Shemos Rabbah, on this verse: Vayakhel, end of chapter 48; Va'era, beginning of chapter 13; Ki Sisa, chapter 39; [and] Bamidbar Rabbah, chapter 2, and the end of Balak.)

וזהו מבלי אשר לא ימצא כו' מראש ועד סוף שלא יהיה ראש וסוף כי למעלה ולמטה יהיה שוה כחשכה כאורה

And this is "so that [man] will not find," etc., "from beginning to end": that there will be no beginning and end, for above and below will be equal, "darkness is as light,"

כי בבחי' א"ס ואין מספר לא שייך מעלה ומטה כי הוא למעלה מעלה מבחינת השתלשלות ממדרגה למדרגה.

for at the level of the Infinite (Ein Sof) and "no number," above and below do not apply, for it is far above the level of hishtalshelus (the chain of descending worlds), from rung to rung.

11 וזהו איש מזריע תחלה יולדת נקבה דהיינו שמה שצריך להיות ע"י אתערותא דלעילא תחלה בזמן שאין בהמ"ק קיים ע"י זה צריך להיות בחי' מספר וצמצום בחי' נקבה ודין.

And this is "When the man sows seed first, [the woman] gives birth to a female": that is, because at a time when the Holy Temple does not stand there must first be an arousal from above (isarusa dile'eila), through this there must be the level of number and contraction (tzimtzum), the level of female and judgment.

וזהו שארז"ל בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים כו' כנזכר בגמרא רפ"ק דברכות.

And this is what our Sages, of blessed memory, said: a heavenly voice (bas kol) coos like a dove and says, "Woe to the children," etc., as mentioned in the Gemara at the beginning of the first chapter of Berachos.

12 ופי' דחגיגה יצתה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים. וזהו מ"ש בזהר ענין הכרוזין שמלמעלה והם נמשכים מבחי' יג"מ הרחמים לעורר בתשובה. ועמ"ש ע"פ אדם כי יקריב מכם.

And in chapter 2 of Chagigah: "A heavenly voice went forth and said, 'Return, O wayward children.'" And this is what is written in the Zohar about the proclamations from above, which are drawn from the level of the Thirteen Attributes of Mercy, to arouse [people] to teshuvah. And see what is written on [the verse] "When a man of you brings an offering."

אך לפי שהתעוררות זו נמשך מבחי' אתעדל"ע לבד איש מזריע תחלה ע"כ יולדת נקבה היינו בחינה הנק' בת קול שהוא התולדה מבחי' קול העליון.

But because this arousal is drawn from the level of an arousal from above alone, "the man sows seed first," therefore "she gives birth to a female": that is, the level called bas kol ("daughter of a voice"), which is the offspring of the level of the supernal voice.

והוא בבחי' גבורות וע"כ נקרא בת. ועיין בעה"כ בפרדס ערך בת (ועיין בתוספות פ"ק דסנהדרין ד"א ע"א ד"ה בת קול. ובתוי"ט פרק בתרא דיבמות מ"ו ד"ה בת קול. וברש"י פ"ז דסוטה דל"ג ע"א)

And it is of the level of gevuros (severities), and therefore it is called bas (daughter). And see Erchei HaKinuyim in the Pardes, entry Bas. (And see Tosafos, first chapter of Sanhedrin, folio 11a, the passage beginning "Bas kol"; and Tosafos Yom Tov, last chapter of Yevamos, Mishnah 6, the passage beginning "Bas kol"; and Rashi, chapter 7 of Sotah, folio 33a.)

ולכן דינים שולטים בזמן שאין בהמ"ק קיים, אבל לעתיד לבא אשה מזרעת תחלה מלמטה למעלה בלא אתערותא דלעילא ולכן יולדת זכר בחי' חסדים להיות זכר חסדו וכו'.

Therefore judgments (dinim) prevail at a time when the Holy Temple does not stand. But in the Time to Come "the woman sows seed first," from below upward, without an arousal from above, and therefore "she gives birth to a male," the level of chasadim (kindnesses), so that there be "He has remembered (zachar) His kindness," etc.

(עו"ל במעלת ומדרגת התשובה כנודע דבתשובה נאמר לפני הוי' תטהרו שנמשך מלמעלה מבחי' שם הוי'. והענין כי שם הוי' זהו נמשך ע"י ד"י שבנפש רוח אש מים עפר כנ"ל.)

(One may further explain [this] by the virtue and level of teshuvah, as is known: of teshuvah it is said, "Before Havayah you shall be purified," which is drawn from above the level of the Name Havayah. The explanation is: the Name Havayah is drawn through the four elements in the soul, air (ruach), fire, water and earth, as mentioned above.

אך לפני הוי למעלה מדיי זהו מייש בעייח שמייא פייג ענין הבחי שלמעלה מדיי הכולל דיי בכח ולא בפועל כוי והוא מקורן ושרשן ולכן עיי התשובה נשלם הפגמים שבדיי כוי.

But “before Havayah,” above the four elements, is what is written in Etz Chaim, Sha’ar 41, chapter 3, on the level above the four elements, which includes the four elements potentially but not actually, etc., and is their source and root. Therefore through teshuvah the blemishes in the four elements are made whole, etc.

וזהו ממש בחי אשר לא יספר כי בתורה ומצות נאמר את מספר ימיך אמלא עיי ואברהם זקן בא בימים כוי כמשנ”ת בפ’ משפטים,

And this is truly the level of “which cannot be counted.” For of Torah and mitzvos it is said, “The number of your days I will fulfill,” in the manner of “And Avraham was old, advanced in days,” etc., as was explained in Parshas Mishpatim;

אבל בע”ת אפלו בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא כוי קריבין לגבי קוב”ה מה דלא הוה הכי אפילו לצדיקים גמורים כמ”ש בזהר פרשה חיי שרה דקכ”ט ובגמרא יש קונה עולמו בשעה אחת כוי

but baalei teshuvah, even in one hour, in one day, in one moment, etc., draw near to the Holy One, blessed be He, which is not so even for the completely righteous, as is written in the Zohar, Parshas Chayei Sarah, folio 129; and in the Gemara: “There is one who acquires his world in a single hour,” etc.

והיינו מפני שממשיך מבחי שלמעלה מגדר מספר כנ”ל, וזהו גייכ פיי את העלם נתן בלבם זה שמי לעלם כוי כי

This is because he draws from the level that is above the bounds of number, as mentioned above. And this is also the meaning of “He has set ha’olam in their heart”: “This is My Name le’olam,” etc. For

הנה גבי יג”מ הרחמים כתיב ויקרא הוי ופסיק טעמא בגווייהו ועמ”ש בת”א פרשה בשלח בד”ה וירא ישראל כוי ובחי שם הוי שלמעלה מהשתלשלות זהו ענין זה שמי לעלם שהוא בבחי העלם

regarding the Thirteen Attributes of Mercy it is written, “And He called: Havayah, Havayah,” and the accent divides between them (and see what is written in Torah Ohr, Parshas Beshalach, in the discourse beginning “And Israel saw,” etc.); and the level of the Name Havayah that is above hish-talshelus is the matter of “This is My Name le’olam,” which is in a state of concealment (he’elem).

וגם את ההעלם הזה נתן בלבם הכח להמשיכו מההעלם אל הגילוי ע"י התשובה והיינו ע"י כי בהלב יש ג"כ בחי תעלומות לב שהוא פנימית נקודת הלב שלמעלה מהשכל כמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח.

And also this concealment He set in their heart: the power to draw it from concealment into revelation through teshuvah. That is, through [the fact] that in the heart there is also the level of "the hidden places of the heart" (ta'alumos lev), which is the inner dimension (pnimiyus) of the point of the heart, above intellect, as is explained in the discourse beginning "On the eighth day he sent."

וזהו ענין התשובה ממעמקים קראתיך מעומקא דליבא וע"י גילוי תעלומות לב ממשיכים גילוי בחי זה שמי לעלם כו' להיות שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא).

And this is the matter of teshuvah, "From the depths I have called You": from the depth of the heart. And through revealing the hidden places of the heart, one draws down the revelation of the level of "This is My Name le'olam," etc., so that there be "May His great Name be blessed forever (le'alam) and to all eternity."

ואזי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו פי יהודה מלשון הפעם אודה שהוא בחי ממטה

And then, "And the children of Yehudah and the children of Israel shall be gathered together." The meaning: Yehudah is from the expression "This time I will thank (odeh)," which is the level from below

למעלה וישראל בחי שמלמעלה למטה ונקבצו יחדיו שיהיה הכל ביחד ושמו להם ראש אחד שעכשיו הם שני בחי יחוד יחודא עילאה ויחודא תתאה.

upward, and Israel is the level from above to below; "shall be gathered together": that all will be together, "and they shall appoint for themselves one head." For now they are two levels of unity, the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah),

וכענין שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם שמלמעלה למטה כל מה שלמטה מטה הוא כאין ואפס לגבי העליון ממנו וממטה למעלה הוא בהיפך משא"כ לעת"ל יהיה ראש אחד

as in what is said, "For My thoughts are not your thoughts": from above to below, whatever is lower is as nothing and naught relative to what is higher than it, and from below upward it is the reverse; whereas in the Time to Come there will be "one head,"

דהיינו למהוי אחד באחד (ועמ"ש ע"פ ויגש אליו יהודה) כי גדול יום יזרעאל פי יזרעאל זרעת אל

that is, to be "one with One" (and see what is written on [the verse] "And Yehudah approached him"), "for great is the day of Yizre'el." The meaning of Yizre'el is the sowing (zeri'ah) of Kel,

כי חסד נקרא בשם אל והיינו הצדקה וחסד שעושין למטה שנזרע בארץ שמטמינים אותו בעפר.

for Chesed (kindness) is called by the name Kel; that is, the charity and kindness that are done below, which is sown in the earth, in that one hides it in the soil.

וכך כל המצות הם נזרעו ונתלבשו בלבושים גשמיים ולעתיד לבוא הארץ תוציא צמחה יהי מצמיה ישועות

And so all the mitzvos were sown and en clothed in physical garments; and in the Time to Come “the earth will bring forth her growth”: there will be “He causes salvations to sprout,”

כי קרובה ישועתי לבוא ועייז נעשה הכל בחיי יום שלא יהיה כי בחיי אור וחשך רק לעת ערב יהי אור. וזהו כי גדול יום מאחר שנעשה הכל בחיי יום וכו':

for “My salvation is near to come.” And through this everything becomes the level of “day,” so that there will not be two levels, light and darkness, but “at evening time there shall be light.” And this is “for great is the day”: since everything has become the level of “day,” etc.

13 קיצור. שכל זה עכשיו ההמשכות מים ורוח גבוה מההעלאה דארץ ואש. אבל לעיל תהיה מעלת האתעדלית גבוה מצד עצמה והיה אור הלבנה כאור החמה שוין בקומתן.

Summary. That all this is now: the drawings down of water and spirit are higher than the ascent of earth and fire. But in the Time to Come the virtue of the arousal from below (isarusa dilesata) will be high in its own right, and “the light of the moon shall be as the light of the sun,” equal in their stature.

ובחינת מספר בני ישראל המצות יהיה בבחי' אשר לא יספר ע"ד ולתבונתו אין מספר. והיינו על ידי התשובה.

And the level of “the number of the children of Israel,” the mitzvos, will be at the level of “which cannot be counted,” in the manner of “His understanding has no number.” And this is through teshuvah (return).

וזהו והיה במקום כו'. וזהו מבלי אשר כו' אשה מזרעת תחלה אתעדלית ונקבצו כו' כי גדול יום כו':

And this is “And it shall be that in the place,” etc. And this is “so that ... not,” etc.; “the woman sows seed first,” the arousal from below; “and [they] shall be gathered,” etc., “for great is the day,” etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: [likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From [likuteitorah.com/likkutei-torah/bamidbar/6/](https://www.likuteitorah.com/likkutei-torah/bamidbar/6/)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok